

Nr 30.

Av herr **Welin**, om utbetalande till *Gustav Herman Lindstén* av visst belopp såsom ersättning för mistad verksamhet inom tobaksbranschen på grund av tobaksmonoplets införande.

Under 1916 års riksdag väcktes av mig en motion nr 311, däri hemställdes:

»att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 227 ville besluta, att ersättning skall utgå även till den, som för närvarande är tobaksgrossist men icke varit det under alla de fyra närmast föregående kalenderåren, blott han, innan han öppnade egen affär, varit affärsledare, handelsresande eller innehaft annan verksamhet hos tobaksgrossist sedan år 1912.»

Bevillningsutskottet gav vid behandlingen av min ifrågavarande motion sitt fulla gillande åt tanken i densamma och yttrade härom i sitt betänkande nr 38 å sidan 14:

»Vad av herr Welin i förberörda motion anförts till stöd för hans yrkande, att tobaksgrossist, vars verksamhetstid är otillräcklig för ersättningserhållande, må äga tillgodoräkna sig föregående verksamhet såsom inom tobaksgrosshandeln anställd, har av utskottet ansetts förtjänt av beaktande. Fall kunna tydligen tänkas förekomma — ett sådant är av motionären anført — i vilka en person efter att hava under avsevärd tid varit anställd inom tobaksgrosshandeln själv blivit tobaksgrossist men för sent för att enligt förslaget äga rätt till ersättning såsom sådan. Billighetskäl synas utskottet uppenbart tala för att tillägga sådan person rätt till personlig ersättning efter samma grund, som om han till tiden för förordningens ikraftträdande ännu innehaft sin senaste anställning och icke övergått till tobaksgrossistfacket. Utskottet har emellertid velat gå ett steg längre än motionären etc.»

Riksdagen, som senare godtog bevillningsutskottets med anledning härav gjorda förslag till ändrad lydelse av 5 § i Kungl. Maj:ts nådiga förordning om ersättning till tobaksgrossister och hos dem anställda personer med anledning av införandet av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket, hade således även antagit och godkänt min ovannämnda motion.

Emellertid visade det sig vid behandlingen av hithörande ersättningsansökningar inom tobakskommissionerna, att den av riksdagen beslutade tilläggsbestämmelsen i mom. 5 § 5 blivit fullständigt illusorisk därigenom, att en felskrivning uppstått vid lagtextens avfattande. I början av den samma återfinnes nämligen den felaktiga tidsbestämmelsen: »vid tiden för denna förordnings ikraftträdande» i stället för att här skulle stått »*vid tiden för tobaksmonopolets ikraftträdande*» eller som det säges under 6 § 1 mom.: »*vid utgången av maj månad 1915*».

Av en tobakssakkunnig har jag hört, att man som ett av villkoren för all personlig ersättning fastställt, att vederbörande vid utgången av maj månad 1915 varit stadigvarande anställd hos tobaksgrossist. Det ansågs nämligen obilligt att här sätta tidsbestämmelsen »tiden för denna förordnings ikraftträdande» (= 1 juli 1916), emedan en hel del personer som utan eget förvållande måst lämna sina befattningar före sistnämnda tidpunkt på grund av tobaksmonopolets införande i riket, härigenom skulle ha blivit utan ersättning. För att förebygga en dylik orättvisa intogs då i lagen den tidigare tidsbestämmelsen. Detsamma kom senare att gälla även för de tobakshandlande, varom herr Nilsson i Kristianstad år 1916 i motion nr 302 hemställde, att de, »som *vid monolets ikraftträdande* avstått rätten till partihandel med tobaksvaror, må få ersättning efter samma grunder, som för grossister stadgas.»

Beträffande nu den i min förberörda motion särskilt omnämnde herr Gustav Herman Lindstén i Stockholm, så måste han vid monolets ikraftträdande avstå rätten till partihandel med tobaksvaror till följd av att Aktiebolaget Svenska Tobaksmonopolet vägrade lämna honom grossistrabatt. Han kunde alltså till följd härav ej vara verksam såsom tobaksgrossist »vid tiden för denna förordnings ikraftträdande» (1 juli 1916), som lagen här felaktigt föreskriver.

Inom tobakskommissionerna, där man insett lagens bristfällighet på denna punkt, var man mycket angelägen om att på något sätt säkerställa ifrågavarande persons ersättning. Sådan lagen nu var skriven, kunde detta ej låta sig göras på annat sätt än att söka bereda möjlighet för personen i fråga att utfå honom tillkommande ersättningsbelopp å *kronor 10,480:42*

+ 5 % laglig ränta i form av understöd — eller just på det sätt, som jag i min motion sökt förebygga. Men när man så skulle utdela understödsbeloppen befanns, att den härtill anslagna understödsfonden å 50,000 kronor på långt när icke räckte till för alla fall.

Vid den reducering, som till följd härav måste vidtagas å de olika understödstagarnes belopp, erhöll sålunda ovannämnda Lindstén den 6 juli 1917 från Centralkommissionen meddelandet, att han tillerkänts ett understödsbelopp av kronor 4,000:—. Sedan han till Kungl. Maj:t avlätit klagoskrivelse häröver, har han väntat, att Kungl. Maj:t till 1918 års riksdag skulle inkomma med förslag till rättelse härutinnan.

När så icke skett, bör det vara riksdagen synnerligen angeläget att rätta en så uppenbar orättvisa, som här begåtts gentemot ovannämnda Lindstén.

Lindsténs ersättning blir uträknad på basis av hans ålder (född 14 jan. 1863) och verksamhetstid i tobaksbranschen sedan 1 oktober 1898 = $3,1 \times 3,380:78$ kronor (medelårsinkomsten av åren 1911 och 1912) = kronor 10,480:42 + 5 % ränta, enligt § 4, från 1 juli 1916 till utbetalningsdagen.

Om det antages, att kungl. statskontoret kan den 1 april 1919 utbetala det resterande å ersättningen, skulle denna summa närmare fixerad bliva:

Ersättningsbeloppet.....	kronor	10,480:42
+ $2\frac{3}{4}$ års ränta 5 %.....	»	1,441:02
		<u>11,921:44</u>
Avgår den $\frac{6}{7}$ erhållet understöd ...	kronor	<u>4,000:—</u>
Rest å ersättning.....	»	7,921:44

Huru och på vad sätt en rättelse i detta ersättningsfall bör ske, överlämnar jag åt riksdagen att avgöra, men tillåter mig dock, därest en lagändring skulle anses nödvändig, här nedan lämna förslag till sådan:

5 § 5 mom. i 1916 års nådiga förordning om ersättning till tobaksgrossister och hos dem anställda personer med anledning av införandet av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket bör i nedan angivna del erhålla följande lydelse:

§ 5.

5 mom. Har tobaksgrossist, vilken vid tiden för *tobaksmonopolets ikraftträdande* — — — — —

På grund av vad som sålunda anförts, får jag emellertid härmed hemställa,

att riksdagen ville besluta att tillerkänna och genom kungl. statskontoret till herr Gustav Herman Lindstén i Stockholm låta utbetala det resterande å honom tillkommande ersättning för mistad verksamhet inom tobaksbranschen på grund av monopolets införande i riket, vilken rest utgör kronor 7,921:44, om utbetalningen äger rum i april 1919.

Stockholm den 16 januari 1919.

S. Welin.
